

Maliyet Muhasebesi

LOGO
Kasım 2016

İçindekiler

1.	Maliyet Muhasebesi	3
1.1	Maliyet Muhasebesi.....	3
1.2	Maliyet Muhasebesi Sistemleri	3
1.3	Maliyet Muhasebesi Yöntemleri	4
1.4	Maliyet Muhasebesi Hesapları	4
2.	2. Maliyet Muhasebesi Uygulaması.....	7
	Maliyet Muhasebesi Bağlantı Modeli	7
2.2	Ticari Sistem Yönetimi Parametreleri	8
2.3	Genel Gider Kartları.....	9
2.4	Maliyet Yerleri	10
3.3	Fili Genel Gider Yükleme İşlemi	12
3.4	Fili Genel Gider Yükleme Geri Alma İşlemi	14
3.	4. Maliyet Muhasebesi - Üretim Emri Maliyeti İlişkisi.....	15
4.1	İş İstasyonu ve Çalışan Maliyetleri	15
4.2	Standart / Gerçekleşen Üretim Emri Maliyeti Hesaplama.....	15
4.	5. Maliyetlerin Muhasebeleştirilmesi	17
5.1	Maliyet Muhasebesinin Muhasebe Bağlantılarına Etkileri	17
5.2	Standart Maliyetler Üzerinden Muhasebeleştirme	18
5.2.1	Planlanan Fişler	21
5.2.2	Üretim Emri Farkları	21
5.2.3	Gerçekleşen Fişler	22
5.3	Gerçekleşen Maliyetler Üzerinden Muhasebeleştirme	23
5.4	Üretim Emirlerinin Muhasebeleştirilmesi	23
5.4.1	Standart Maliyetlerin Muhasebeleştirilmesi	24
5.4.2	Gerçekleşen Maliyetlerin Muhasebeleştirilmesi.....	24

1. Maliyet Muhasebesi

1.1 Maliyet Muhasebesi

Maliyet muhasebesi, üretim, ticaret veya hizmet alanında faaliyet gösteren işletmelerin faaliyet türüne göre yaptıkları harcamaların belli bir amaçla sınıflandırılması, kaydı, özetlenmesi ve gruplanması faaliyetlerini kapsar. Maliyet muhasebesinin konusunu, üretim işletmelerinde maliyet çeşitlerinin, gider yerlerinin, ve bu giderlere ilişkin mamullerin birim maliyetlerinin tesbiti oluşturmaktadır. Maliyet muhasebesi hesapları ise, üretim süreci boyunca yapılan giderlerin izlendiği ve bu giderlerin mamullere yüklendiği hesaplardır. Burada "Gider" ve "Maliyet" arasındaki farkı ifade etmek gerekirse, gider; işletmelerin faaliyetinin devamlılığı için yapılan harcamaları ifade ederken, maliyet;

Üretim süreci boyunca mamul için yapılan harcamaları ifade eder. Giderlerden ötürü firmanın varlık yapısında bir değişim olmaz ancak maliyetlerden ötürü firma aktiflerinde artış izlenir. Yani giderler cari yılda, maliyetler ise uzun vadede, üretilen mamuller satıldıkça kar-zarar hesaplarında dikakte alınır.

Finansal Muhasebe ile Maliyet muhasebesinin ayrımı, finansal muhasebe gider türleri itibariyle bir takip imkanı sağlarken, maliyet muhasebesinde gider türleri, gider yerleri itibariyle takip edilebilmektedir. Böylece her bir gider yeri için belirli bir dönemde ne tutarda gider yapıldığı görülebilmektedir. Bu anlamda, finansal muhasebe tek boyutlu bir takip ve izlenebilirlik sağlarken, maliyet muhasebesi ile iki boyutlu izlenebilirliğe ulaşılır.

Maliyet muhasebesinde amaç, üretim giderlerinin (malzeme, işçilik, genel gider) hesaplarında oluşan borç bakiyelerinin yansıtma hesaplarının alacaklandırılması ile mamul maliyetine yüklenmesi ve doğru şekilde muhasebeleştirilmesidir.

Not: Maliyet Muhasebesi parametre seçeneklerine Ticari Sistem Yönetimi dokümanından ulaşabilirsiniz.

1.2 Maliyet Muhasebesi Sistemleri

Mal ve hizmetlerin maliyetlendirilmesinde esas olan iki maliyet sistemi vardır.

- **Safha Maliyet Sistemi:** Safha maliyet sistemi, belirli bir dönem içerisindeki toplam üretim maliyetinin, o dönem içerisindeki toplam üretim miktarına bölünerek birim maliyetin bulunması yöntemine dayanır. Genel olarak seri üretim yapılan işletmelerde, tekstil, kağıt imalatı, küçük atölyeler gibi, kullanılması uygundur.

Birim imalat maliyeti = BM

Direkt ilk madde malzeme giderleri = İMM

Direkt işçilik giderleri = İG

Genel giderler = GG olmak üzere

$$BM = \frac{\sum \text{İMM} + \sum \text{İG} + \sum \text{GG}}{\sum \text{Üretim Miktarı}}$$

- **Sipariş Maliyet Sistemi:** Belli bir sipariş üzerine imal edilen veya satılan malların veya verilen hizmetlerin maliyetlerinin hesaplandığı yöntemdir. Fiili ilk madde ve malzeme giderleri ile fiili işçilik giderleri üzerine genel giderlerden pay verilmesi yöntemine dayanır.

Toplam sipariş maliyeti = SM

Sipariş ilk madde malzeme giderleri = İMM

Sipariş işçilik giderleri = İG

Genel gider payı = GGP olmak üzere

$$SM= \sum IMM + \sum İG + \sum GGP$$

1.3 Maliyet Muhasebesi Yöntemleri

Mal ve hizmetler maliyetlendirilirken, giderlerin yüklenmesinde kullanılan iki yöntem vardır:

- **Fiili Maliyetlendirme Yöntemi:** Mamul maliyetine giren fiili giderlerin kullanıldığı yöntemdir. Ancak genel giderler için böyle bir netlik olmayacağından dönemlik genel giderler belirli bir yöntemle mamullere dağıtılır.
- **Planlanan Maliyetlendirme Yöntemi:** Standart: Miktar, değer, kalite, kapasite vb. konularla ilgili olarak elde edilmesi gereken, ölçülebilen miktarlar olarak tanımlanabilir. Standart maliyetlendirme yönteminde ise, dönem içerisinde standart olarak belirlenen maliyetler mamul maliyetine yükleyip, dönem sonunda ise gerçekleşen bilgilere dayanılarak hesaplanan farklılıklar uygun şekillerde yine ilgili mamul hesaplarına ve fark hesaplarına yansıtılır.

1.4 Maliyet Muhasebesi Hesapları

1.4.1 Gider Hesapları

Gider hesapları, dönem içerisinde üretimle ve işletme faaliyetleriyle ilgili olarak yapılan giderlerin izlendiği ve borçlarına kaydedildiği hesaplardır.

- **710-Direkt İlk Madde ve Malzeme Giderleri**
Esas üretim gider yerleriyle ilgili olan ve mamulün bünyesine doğrudan girip temel ögesini oluşturan maddelerin fiili kullanım tutarlarının izlendiği hesaptır.
Dönem içerisinde üretimde kullanılmak üzere ambardan çekilen, sarf edilen direkt ilk maddeler bu hesabın borcuna, 150 hesabın alacağına kaydedilir.
- **720-Direkt İşçilik Giderleri**
İşçilik giderleri, yapılan işin karşılığı harcanan emeğin bedelidir. Bu giderler esas üretim yerleriyle ilgilidir, işçi başına düşen çalışma süresi ölçülebilir ve mamul maliyetine doğrudan yüklenebilir olmalıdır. Bu hesabın kullanımında herhangi bir dağıtım anahtarına ihtiyaç duyulmuyor olmalıdır.
- **730- Genel Üretim Giderleri**
Üretimle ilgili ancak doğrudan yansıtılması mümkün olmayan, amortisman, kira, işletme malzemesi, yardımcı madde ve malzemeler, endirekt işçilikler, elektrik, su gibi giderlerin izlendiği hesaplardır. Bu giderlerin tamamının mamul maliyetlerine aktarılması zorunludur. Bu maliyetler mamullerle doğrudan ilişkilerinin kurulamaması, kesin tutarlarının dönem içerisinde tam olarak bilinmemesi, zaman içerisinde düzensizlikler göstermesi gibi sebeplerle mamullere yüklenmesinde güçlükler vardır ve bu sebeple bir dağıtım anahtarı belirlenip buna göre dağıtılır.
Dağıtımın yapılabilmesi için öncelikle gider yerlerinin ve bu gider yerlerinin dağıtım anahtarlarının belirlenmiş olması gereklidir.

1.4.2 Gider Yansıtma Hesapları

Gider hesaplarındaki giderlerin ilgili hesaplara yansıtılması amacıyla kullanılan hesaplardır. Bu hesaplarla ilişkilendirilecek olan tutar, fiili maliyetlerin uygulandığı durumlarda gider hesaplarındaki giderlerin tümü; standart maliyetlerin uygulandığı durumlarda ise bu standartlara göre tespit edilen giderler olmalıdır.

- **711-Direkt İlk Madde ve Malzeme Yansıtma Hesabı**
710-Direkt ilk madde ve malzeme hesabının borcuna kaydedilen giderler, maliyet unsuru olarak bu hesabın alacağı karşılığında, 151-Yarı mamuller-Üretim hesabının borcuna kaydedilir. Böylece, bu hesabın kullanımı ile gider hesaplarındaki giderler, yarı mamulün maliyetine yüklenmiş olur.
- **721-Direkt İşçilik Giderleri Yansıtma Hesabı**
720-Direkt işçilik giderleri hesabının borcuna kaydedilen giderler, maliyet unsuru olarak bu hesabın alacağı karşılığında, 151-Yarı mamuller-Üretim hesabının borcuna kaydedilir. Böylece, bu hesabın kullanımı ile gider hesaplarındaki giderler, yarı mamulün maliyetine yüklenmiş olur. Üretim yapılmayan işçiliklerin olduğu durumlarda ise, bu hesabın alacağı karşılığı 680-Çalışılmayan Kısım Giderleri hesabına borç olarak kaydedilir. Dönem içerisinde 720 hesapta biriken borç tutarları, 721'e aktararak kapatılır. Dönem sonlarında ise bu hesap alacaklandırılırken, 151- Yarı mamuller üretim hesabına borç kaydı yapılır.
- **731-Genel Üretim Giderleri Yansıtma Hesabı**
Dönem içerisinde genel üretim giderlerinde toplanan tutarlar, dönem sonlarında bu hesaba aktararak kapatılırlar. Dönem içerisinde genel giderler bu hesabın alacağı karşılığında ilgili stok ya da maliyet hesabına borç kaydedilir.

1.4.3 Fark Hesapları

Standart maliyetlerin uygulandığı durumlarda, mamule yüklenen giderler her zaman gerçek değerleri yansıtmayabilir. Fark hesapları fiili giderler ile standart giderler arasındaki farkların kaydedildiği ve mamul maliyetine yüklenebilmesi amacıyla kullanılan hesaplardır. Karşı hesap ise ilgili yansıtma hesabı olacaktır. Farkların olumlu yada olumsuz olmasına göre borç ya da alacak bakiyesi verebilir. Farklar miktar ve fiyat üzerinden ayrı ayrı dikkate alınmak zorundadır.

Bu hesapların bakiyeleri dönem sonlarında, ilgili mamul hesaplarına devredilerek kapatılacaktır.

- **712-Direkt İlk Madde ve Malzeme Fiyat Farkı**
Olumsuz fiyat farkları bu hesabın borcuna, olumlu fiyat farkları ise bu hesabın alacağına kaydedilir. Farkların hesaplaması ile ilgili örnekler ilerleyen bölümlerde mevcuttur.
- **713- Direkt İlk Madde ve Malzeme Miktar Farkı**
Olumsuz miktar farkları bu hesabın borcuna, olumlu miktar farkları ise bu hesabın alacağına kaydedilir.
Miktar Farkı = (Standart Miktar-Fiili Miktar)* Standart Fiyat
- **722-Direkt İşçilik Ücret Farkları**
Olumsuz ücret farkları bu hesabın borcuna, olumlu ücret farkları ise bu hesabın alacağına kaydedilir.
Direkt işçilik ücret farkı=(Standart ücret-fiili ücret)*Fiili süre
- **723-Direkt İşçilik Süre (Zaman) Farkları**
Olumsuz süre farkları bu hesabın borcuna, olumlu süre farkları ise bu hesabın alacağına kaydedilir.
Direkt işçilik süre farkı=(Standart süre-fiili süre)*Standart ücretler
- **732-Genel Üretim Giderleri Bütçe Farkları**
Fiili kapasitenin bütçelenmiş maliyeti ile fiili maliyetler arasındaki farklardır. Olumsuz bütçe farkları bu hesabın borcuna, olumlu bütçe farkları ise bu hesabın alacağına kaydedilir.
Toplam bütçe farkı=Bütçe maliyet-Fiili maliyetler

- **733-Genel Üretim Giderleri Verimlilik Farkları**
Verimlilik farkı; fiili üretim miktarı için gereken standart direkt işçilik saatlerinin bütçelenmiş maliyetleri ile, fiili direkt işçilik saatlerinin bütçelenmiş maliyetleri arasındaki olumlu ya da olumsuz farklardır.
- **734- Genel Üretim Giderleri Kapasite Farkları**
Olumsuz bütçe farkları bu hesabın borcuna, olumlu bütçe farkları ise bu hesabın alacağına kaydedilir.

2.2 Ticari Sistem Yönetimi Parametreleri

Maliyet muhasebesi ile ilgili olarak ticari sistem yönetimi içerisinde *Maliyet Muhasebesi Parametreleri* eklenmiştir. Firmanın maliyet muhasebesi yöntemini belirlemeye yarar.

- Planlanan Maliyetler Kullanılacak: Öncelikle standart maliyetler üzerinde hesaplamaların yapıp malzeme maliyetinin oluşturulduğu ve dönem sonunda fiili rakamlar oluştuktan sonra farkların fark hesapları aracılığıyla malzeme maliyetine atıldığı durumda kullanılması gereken seçenektir. Bkz. Maliyet muhasebesi yöntemleri
Planlanan maliyetlerin kullanıldığı durumda muhasebe tarafındaki
- Gerçekleşen Maliyetler Kullanılacak: Dönem sonlarındaki fiili rakamların dikkate alınarak malzeme maliyetine bir kerede yüklendiği ve muhasebeleştiği durumlarda kullanılması gereken seçenektir. Bkz. Maliyet muhasebesi yöntemleri

Ayrıca ticari sistem yönetimi içerisindeki Standart Maliyet Periyotları → Maliyet Periyotları olarak değiştirilmiştir. Maliyet muhasebesine baz teşkil eden dönemler maliyet periyotları içerisinde tanımlanacaktır.

2.3 Genel Gider Kartları

Maliyet muhasebesi içerisindeki genel gider kavramı muhasebe içerisinde muhasebe hesabı kavramına özdeş olarak düşünülebilir.

Genel gider kartları, belirtilen muhasebe hesaplarındaki borç bakiyelerini yansıtmaya hesapları aracılığıyla malzeme maliyetine yüklemek amacıyla kullanılır. (Yansıtmaya hesaplarına ALACAK, mamule BORÇ vermek suretiyle malzemeye yükleme yapılır) Ancak maliyetin mamule yüklenebilmesi için öncelikle *maliyet yerleri* üzerinde toplanması gerekmektedir. Bkz. Maliyet Yerleri

Genel gider kartı içerisinde standart kart bilgilerinin yanı sıra bulunan alanlar ve kullanım amaçları şunlardır:

Birim: Genel gider kartının birimidir. (Elektrik gideri için KW gibi)

Grup Kodu: Genel gider kartını, tanımlı bir genel gider grubuna bağlamak için kullanılan alandır. Grup kodları açıklamaları ile birlikte listelenir. Genel gider grupları Ticari Sistem Yönetimi / Tanımlar menüsü altında yer alan Genel Gider Grupları seçeneği ile tanımlanır. Genel giderler gruplanarak, iş emirleri ve üretim emirleri planlanan/gerçekleşen maliyet hesaplama pencerelerinde genel gider maliyetlerinin grup bazında detaylı olarak görüntülenmesi sağlanır.

Yansıtmaya – Masraf Merkezi: Genel gider kartında oluşan maliyetin muhasebe tarafında entegre olması gereken hesap kodu ve varsa masraf merkezidir. Bkz. Genel gider yansıtmaya hesapları

Bütçe Farkı – Masraf Merkezi: İlgili kartta, fiili yükleme sonrasında standarda göre oluşan bütçe farkının muhasebede takip edileceği hesap kodu ve varsa masraf merkezidir.

Kapasite Farkı – Masraf Merkezi: İlgili kartta, fiili yükleme sonrasında standarda göre oluşan kapasite farkının muhasebede takip edileceği hesap kodu ve varsa masraf merkezidir.

Verimlilik Farkı – Masraf Merkezi: İlgili kartta, fiili yükleme sonrasında standarda göre oluşan verimlilik farkının muhasebede takip edileceği hesap kodu ve varsa masraf merkezidir.

Fark hesaplamaları ile ilgili detaylar ilerleyen bölümlerde detaylı olarak anlatılacaktır.

Genel gider kartının hangi muhasebe hesabındaki borç bakiyelerini alacağı ise Genel Gider kartı üzerinden F9-Muhasebe hesapları menüsünden belirlenir. Bir genel gider kartı birden fazla hesaptan değer alabilir ancak bir muhasebe hesabı tek bir genel gider kartı ile ilişkilendirilebilir.

2.4 Maliyet Yerleri

Maliyet yerleri genel gider harcamalarının yapıldığı, maliyetleri bünyesinde toplayarak mamule yüklenmesini sağlayan yani maliyetine katılan yerlerdir. (Üretilen mamul hatları, üretim hatlarına hizmet veren ve mamul maliyetine dahil edilen bölümler, yemekhane, temizlik gibi) Maliyet yeri kavramı, muhasebe sistemi içerisindeki masraf merkezleri kavramına özdeş olarak düşünülebilir.

Maliyet muhasebesi içerisinde maliyet yerleri, belirtilen periyotlar içerisinde genel giderler aracılığıyla bünyesinde toplanan maliyetleri, iş istasyonları vasıtasıyla malzemelere yüklemeye yarar.

Sistemde *Üretim* ve *Hizmet* olmak üzere iki tipte maliyet yeri tanımlaması yapılabilir. Üretim maliyet yerleri, fiziksel olarak üretimin yapıldığı yerlerdir. (Örn: Kesim hane, dikimhane vb)

Hizmet maliyet yerleri üretim maliyet yerlerine hizmet veren, mamul maliyetine etkisi direkt olarak bilinmeyen, yani mamul maliyetine dolaylı olarak yansıyan maliyetlerin olduğu yerlerdir. (Örn: Yemekhane, bakım onarım atölyesi vb.) Bu tipteki maliyet yerlerinin hizmet verdiği diğer üretim maliyet yerleri ve burada oluşan maliyetten alacakları payın dağıtım oranı tanımlanır.

Bu dağıtım; hizmet maliyet yeri kartı içerisinde, ilgili periyot üzerinden F9-Hizmet dağıtımı ile dağıtım yapılacak olan maliyet yerlerinin ve dağıtım oranlarının belirtilmesi ile yapılır. Fiili yüklemde hizmet maliyet yerinde biriken toplam tutar dağıtılır. Hizmet maliyet dağıtımı, sadece üretim maliyet yerlerine yapılabilir. Hizmetten hizmete dağıtım yapılamaz. (Örn: Yemekhane bakım atölyesine dağıtım yapılamaz)

Maliyet yerleri kartları üç bölümden oluşmaktadır.

İlk bölüm genel kart bilgilerinin yanında aşağıdaki bilgileri içerir:

Masraf Merkezi: Muhasebe hesaplarından genel giderlere yüklemelerin yapılması esnasında (fiili yükleme), muhasebe hesabının hangi masraf merkezindeki toplamının alınacağı bilgisidir. Masraf merkezi kullanımı yoksa önem taşımaz. Masraf merkezi belirtilmeyen maliyet yerlerine yapılacak yükleme için masraf merkezi girilmemiş hareket toplamları alınır.

Kapasite Birimi: Maliyet yerinin standart ve gerçek maliyet değerlerini alabilmesi için yapılacak olan hesaplamalara baz teşkil eden faaliyet ölçüsüdür.

- Makine-Saat: Maliyet yeri ile ilişkili olan iş istasyonunun çalışma zamanının kapasiteyi belirlediği durumlarda kullanılacaktır. Üretim makine gücüne dayandığı durumlarda kullanılır.
- İşçilik Saati: Maliyet yeri ile ilişkili olan iş istasyonundaki çalışanların çalışma zamanının kapasiteyi belirlediği durumlarda kullanılacaktır.
- Üretim Miktarı: Üretim miktarının kapasiteyi belirlediği durumlarda kullanılır.

Dağıtım Oranı: Fiili yükleme esnasında kullanılacak olan muhasebe hesaplarından ya da varsa muhasebe hesabı ve masraf merkezlerinden alınacak olan payın belirlenmesinde kullanılan orandır.

İkinci bölüm maliyet periyotlarının ve kapasitelerin tanımlandığı bölümdür. Seçilen maliyet periyodunun, belirtilen kapasite sürücüsü cinsinden hedeflenen toplam kapasitesi burada belirtilir. (Haziran dönemi için toplam 500 makine-saatlik üretim)

Maliyet Yeri -

Kodu: Özel Kod:

Açıklaması: Yetki Kodu:

Tipi: Üretim Masraf Merkezi:

Statüsü: Kullanımda Kapasite Birimi: Makine-Saat Dağıtım Oranı: 100

Periyot Kodu	Periyot Açıklaması	Kapasitesi

Genel Gider Kodu	Genel Gider Açıklaması	Genel Gider Grup ...	Genel Gider Bi...	Tutar

Kayıt Vazgeç

Üçüncü bölüm ise maliyet periyotları bazında, genel giderlerin ve bütçe tutarlarının belirtildiği bölümdür. Eğer seçilen gider aktivite tipinde ise, periyot kapasitesi satırda belirtilir.

Bu bölümde görülen TİP kolonu, genel gider satırının direkt mi olduğu yoksa bir başka hizmet maliyet yerinden dağıtımla mı gelmiş olduğu bilgisini izlemeye yarar. Maliyet yeri kolonu ise, tipin "dolaylı" olduğu durumda, ilgili satırın hangi hizmet maliyet yerinden geldiğinin izlenebilmesi amacını taşır.

Genel gider satırları üzerinden F9 ile Geçmiş Maliyetler ile satır bütçesinin geçmiş dönemlerde gerçekleşen değerlerine eşitlenmesi sağlanabilir.

Genel Gider Grup Kodu: Satırsa seçili genel giderin ait olduğu genel gider grubudur. Genel gider seçildiğinde alana otomatik olarak gelir. Genel giderler gruplanarak genel gider maliyetlerinin grup bazında detaylı olarak görüntülenmesi sağlanır. Genel gider grupları Ticari Sistem Yönetimi / Tanımlar menüsü altında yer alan Genel Gider Grupları seçeneği ile tanımlanır.

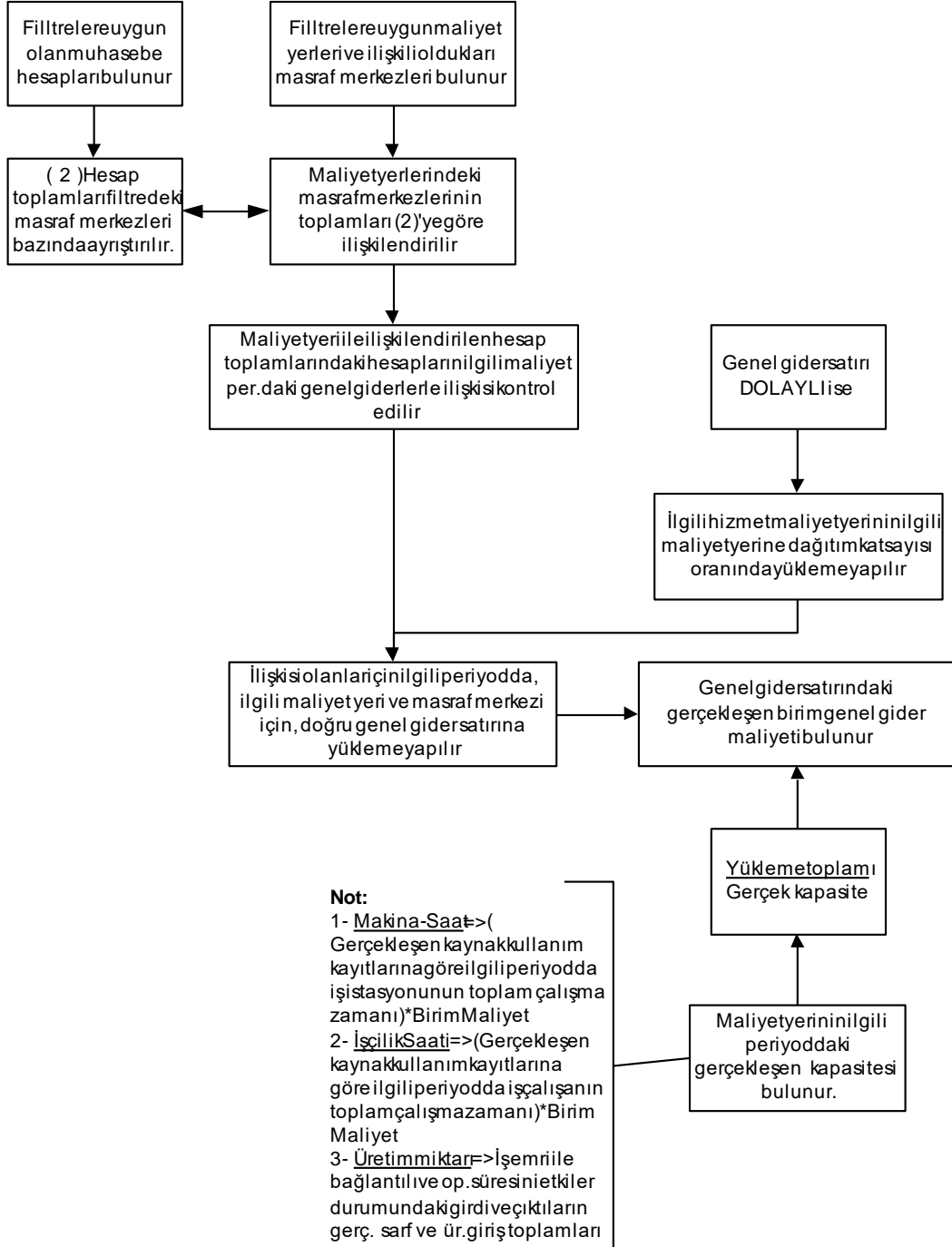
Ayrıca genel gider satırları üzerinden F9 ile ulaşılan Fiili Yükleme Hareketleri ile, ilgili periyoda, ilgili genel gider kartı için yapılmış olan fiili yüklemeler listelenir. Yükleme periyodu ve yükleme oranında değişiklikler yapılabilir.

3.3 Fiili Genel Gider Yükleme İşlemi

Fiili genel gider yükleme işlemine Maliyet Muhasebesi-İşlemler menü dizisiyle ulaşılır. Uygun filtrelerin verilmesiyle birlikte yükleme işlemi başlar. Bu işlem ile, gider muhasebe hesaplarında biriken tutarların masraf merkezleri de dikkate alınarak maliyet yerlerine yüklenmesi, biriktirilmesi sağlanır. Böylece gerçekleşen birim maliyetler de hesaplanmış olur.

Muhasebe hesaplarından maliyet yerlerine yükleme yapılması aşağıda modellenmiştir. XXXXXX

Örnek:

MY KODU	MY ADI	KAP. SÜRÜCÜSÜ	DAĞ. ORANI			
MY.01	KESİM ATÖL.	Makine-Saat	50			
	PERİYOD	KAPASİTE				
	P.06	150				
	TİP	GG.KODU	GG.ADI	TUTAR	MAL. YERİ	
	DOLAYSIZ	GG.01	ELEKTRİK	10.000.000	----	
	DOLAYSIZ	GG.02	SU	30.000.000	----	
	DOLAYLI	GG.03	TEMİZLİK	20.000.000	MY.02	
MY.02	TEMİZLİK	Makine-Saat	100			
	PERİYOD	KAPASİTE				
	P.06	150				
	TİP	GG.KODU	GG.ADI	TUTAR	MAL. YERİ	
	DOLAYSIZ	GG.03	TEMİZLİK	50.000.000	----	

Not: MY.02'nin MY.01'e dağılım oranı%40 olarak tanımlanmıştır.

GENEL GİDERLER		HESAP KODU
GG.01	ELEKTRİK	730
GG.02	SU	740
GG.03	TEMİZLİK	770

Not: P.06 için gider hesaplarının toplam borçları şöyledir:

HESAP KODU	TUTAR	MY.01'E DAĞILACAK TUTAR
730	50.000.000	50.000.000 * 0.50 = 25.000.000
740	80.000.000	80.000.000 * 0.50 = 40.000.000
770	120.000.000	(120.000.000 *1)*0,40 = 48.000.000

MY.01 ile ilişkili iş istasyonunun gerçekleşen kapasitesi 80 mak. saati olsun

Buna göre P.06'ın yüklemesi yapıldıktan sonra MY.01'de izlenecek olan fiili yüklemesi hareketleri şöyledir:

GG. KODU	GG. ADI	GERÇ. KAPASİTE	TUTAR	BİRİM MALİYET
GG.01	ELEKTRİK	80	25.000.000	312.500
GG.02	SU	80	40.000.000	500.000
GG.03	TEMİZLİK	80	48.000.000	600.000

Fiili yüklemesi sonuçlarının listelendiği ekranda yukarıdakilere ek olarak bulunana kolonlar ve içerikleri şunlardır:

- Periyot Kodu: Yüklemesi işleminin yapıldığı periyot kodudur. Edit edilemez.
- Muhasebe Hesabı: Kendisinden yüklemesi yapılan muhasebe hesabı kodudur. Edit edilemez.
- Masraf Merkezi: Maliyet yerinde tanımlı masraf merkezidir. Maliyet yerinde tanımlı masraf merkezi yok ise boş olacaktır. Edit edilemez. (Fiili yüklemesi hareketleri ile ilişkili masraf merkezleri çıkarılamaz)
- Tipi: Dolaylı/Dolaysız

- Hizmet Maliyet Yeri: Dolaylı satırlar için Masraf merkezi ile ilişkili hizmet maliyet yeridir.
- Üretim Maliyet Yeri: Masraf Merkezi ile ilişkili maliyet yeridir.
- Yükleme Periyodu: Fiili yükleme işlemi öncelikle yükleme işleminin yapıldığı periyot için yapılır. Ancak kullanıcı isterse yüklemeyi onaylanmamış herhangi bir periyoda da yapabilir. Bu periyot ile fiili yüklemenin yapıldığı periyot farklı ise kaydet sırasında ilgili maliyet yerinin yükleme periyodunda söz konusu genel gider için bir bütçeleme kaydı olup olmadığı kontrol edilir. Böyle bir kayıt bulunduğu ilgili kayıtla fiili yükleme satırları arasında ilişki kurulur.
- Yükleme Oranı: Default 100 gelir. Kullanıcı 100'ü aşmamak koşuluyla edit edebilir.

3.4 Fiili Genel Gider Yükleme Geri Alma İşlemi

Maliyet yerlerine yapılan yüklemenizi herhangi bir sebepten ötürü kaldırılması yada yüklemenin tekrar yapılması gerekiyorsa öncelikle yapılan fiili yüklemenin geri alınması gerekmektedir. Geri alma işlemi gerçekleşen maliyetler muhasebeleştirilmemişse yapılabilir.

Bu işleme Maliyet Muhasebesi-İşlemler-Fiili Genel Gider Yükleme Geri Alma menu dizisiyle ulaşılır. Fiili yükleme işleminde olduğu gibi uygun filtreler verilerek geri alma işlemi yapılır.

3. 4. Maliyet Muhasebesi - Üretim Emri Maliyeti İlişkisi

4.1 İş İstasyonu ve Çalışan Maliyetleri

Birim kaynak maliyetlerinin hesaplanmasında kullanılmak üzere, vardiya tanımları ve istisnai durum tanımları içerisine "Maliyet Katsayısı" alanı eklenmiştir. Böylece, standart ve gerçekleşen maliyetler hesaplanırken, kaynak çalıştığı vardiyaya göre maliyetlendirilir. (Örn: Fazla mesai vardiya tanımları için kullanılacak olan maliyet katsayısı normalden farklı olarak 2 olabilir. Standart maliyet normal vardiya için x olarak belirlenmişse, fazla mesai yapılan süreç için birim maliyet 2x olarak alınacaktır.)

4.2 Standart / Gerçekleşen Üretim Emri Maliyeti Hesaplama

Her iki maliyet hesaplama yönelik olarak,

- İş emirleri içerisindeki genel gider formül tanımlama alanı olmayacaktır.
- İş emri / üretim emri içerisindeki standart genel gider toplamı alanı, iş emri / üretim emri içerisindeki standart genel giderler sayfasındaki hareket toplamlarına eşittir.
- Kaynak maliyetlerinin hesaplanmasında kaynak kullanım kaydının vardiya / istisnai durumun maliyet katsayısı dikkate alınacaktır.

Standart maliyet hesaplama yönelik olarak,

- Standart Üretim Emri Maliyeti hesaplanırken planlanan sarf, fire, üretimden giriş, ambar fişlerindeki "birim fiyat" alanlarına ilgili malzemelerin hesaplamada kullanılan maliyeti yazılır. Hesaplama kullanılan maliyetin ne olması gerektiği ise öncelikle standart üretim emri maliyeti hesaplama penceresindeki "Girdi Malzemelerin Maliyeti" seçeneği ile belirlenir.

Üretim Emri Fiş No	0000000000000002		
Üretim Emri Açıklaması			
Planlanan Başl. Tarihi	06.04.2007	Planlanan Başl. Saati	06:00:00
Mamül Kodu	MAMUL		
Mamül Açıklaması			
Miktar	10	Birim	ADET
Girdi Malzemelerin Maliyeti			
☐ Kullanıcı Tanımına Göre ☒ Firma Maliyet Yöntemine Göre			
Yerel para birimi (YTL) cinsinden :		Raporlama para birimi (USD) cinsinden :	
Malzeme Maliyeti	0	Malzeme Maliyeti	0
İş İstasyonu Maliyeti	0	İş İstasyonu Maliyeti	0
İşçilik Maliyeti	0	İşçilik Maliyeti	0
Genel Gider Payı	0	Genel Gider Payı	0
Toplam Maliyet	0	Toplam Maliyet	0
<input type="button" value="Hesapla"/> <input type="button" value="Kapat"/>			

- Firma Maliyet Yöntemine Göre: Girdi malzemelerin maliyeti için firma maliyet yöntemine göre hesaplanan COST değeri kullanılır.
- Kullanıcı Tanımına Göre: Girdi malzemelerin maliyeti için, öndeğer standart maliyet olarak gelen maliyet seçim ekranında belirtilen değer kullanılır.

Malzeme Kodu	Malzeme Açıklaması	Ambar	Maliyetlendirme Türü	Malzeme Maliyeti(Y.P.B.)	Malzeme K
YM.SATINALMA	ym	000, Merkez	Standart Maliyeti	1.000.000	
YM.URETIM	ym	000, Merkez	Standart Maliyeti	15.000.000	
			Eldekilerin Ortalaması		
			Dönemsel Ortalama		
			FIFO		
			LIFO		
			Standart Maliyeti		

Kayıdet Vazgeç

Buraya temin şekli üretim olan girdiler için gelen standart maliyet değeri, ilgili periyot için hesaplatılmış olan kayıtlı standart reçete maliyeti olacaktır. Temin şekli satın alma olanlar için ise gelen standart maliyet, periyot için malzeme kartı üzerinden tanımlanmış olan standart maliyet olacaktır. Diğer maliyet yöntemlerinin seçilmesi durumunda ise yürüyen maliyet sistemine göre değer atanması yapılır.

- Ambar fişlerine "kendinden önceki planlanan girişler baz alınarak, firma maliyet yöntemine göre" maliyet atanacaktır. SYM tipindeki sarf hareketleri için de aynı yöntem izlenecektir.
- Üretimden giriş hareketlerinin maliyeti (ve birim fiyatı) ise (gerçekleşen maliyetlerde olduğu gibi) reçete+revizyon bazında gruplanan iş emirleri toplam maliyetleri hesaplanıp ilgili iş emirlerine bağlı üretimden giriş hareketlerine maliyet katsayılarına göre dağıtılması ile bulunur.
  - İlgili reçete+revizyona bağlı iş emirlerinin toplam malzeme maliyeti, toplam iş istasyonu maliyeti, toplam işçilik maliyeti ve toplam genel gider maliyeti yani toplam maliyet bulunur. (TMLYT)
  - Söz konusu reç+rev'e bağlı iş emirlerine ait planlanan üretimden giriş hareketleri bulunur.
  - Her bir hareketin ür. giriş miktarı (ana birim cinsinden) ile maliyet katsayısı çarpılarak bulunan sonuçlar toplanır. (T)
  - Her bir üretimden giriş hareketinin "miktar (ana birim cinsinden)*maliyet katsayısı" toplama (T'ye) bölünerek maliyet oranları saptanır.
  - Maliyet oranları ile toplam maliyet çarpılarak her bir hareketin toplam maliyeti bulunur. Bulunan toplam maliyet hareket miktarına bölünerek ana birim cinsinden birim maliyetler saptanır. Saptanan birim maliyetler satırdaki birime çevrilir.

Gerçekleşen maliyet hesaplamayla ilgili olarak yukarıdakilerden farklı bir özellik bulunmamaktadır.

4. 5. Maliyetlerin Muhasebeleştirilmesi

İşletmeler maliyetlerinin dönem içerisinde hesaplanabilirliğine göre iki tip maliyet muhasebeleştirilmesi yaparlar. Bunlardan ilki standart maliyetler üzerinden maliyet hesaplaması yapıp muhasebeye aktarılıp, dönem sonlarında da gerçekleşenlere göre farklarının ayrıca muhasebeleştirilmesi yani standartlar üzerinden muhasebeleştirilmez. Diğer yöntem ise sadece dönem sonlarında, gerçek maliyet değerlerinden hesaplanan maliyetlerin muhasebeleştirilmesidir. Bunun firma için belirlenmesi ile ilgili olarak bkz.Ticari Sistem Yönetim Parametreleri
Öncelikle maliyet muhasebesi ile birlikte muhasebe akışındaki değişiklikler anlatılacaktır.

5.1 Maliyet Muhasebesinin Muhasebe Bağlantılarına Etkileri

Maliyet Muhasebesi ile birlikte entegrasyon anlamında oluşan farklılıklar şunlardır:

- **Entegrasyon Bağlantı Kodları Ekleri:**

Entegrasyon bağlantı kodlarına eklediği anlatılan her hesap kodu ilgili modülün kart tanımı içerisinde de eklenmiştir.

- Malzeme Kartı Muhasebe Kodları: "Fiyat Farkı", "Miktar Farkı" ve "Yansıtma Hesapları" eklenmiştir. Bu hesaplar üretimden giriş fişinin alacak tarafına gelecektir. Yansıtma hesabı malzeme farklarının yansıtılmasında kullanılır.
- İş İstasyonu Muhasebe Kodları: "Yansıtma", "Saat Farkı" ve "Ücret Farkı" hesapları eklenmiştir. Bu hesaplar üretimden giriş fişinin alacak tarafına gelecektir.
- Çalışan Muhasebe Kodları: "Yansıtma", "Saat Farkı" ve "Ücret Farkı" hesapları eklenmiştir. Bu hesaplar üretimden giriş fişinin alacak tarafına gelecektir.
- Genel Gider Muhasebe Kodları: "Yansıtma", "Bütçe Farkı", "Kapasite Farkı" ve "Verimlilik Farkı" hesapları eklenmiştir. Bu hesaplar üretimden giriş fişinin alacak tarafına gelecektir.

- **Genel Muhasebe / İşlemler / Muhasebeleştirme Değişiklikleri:**

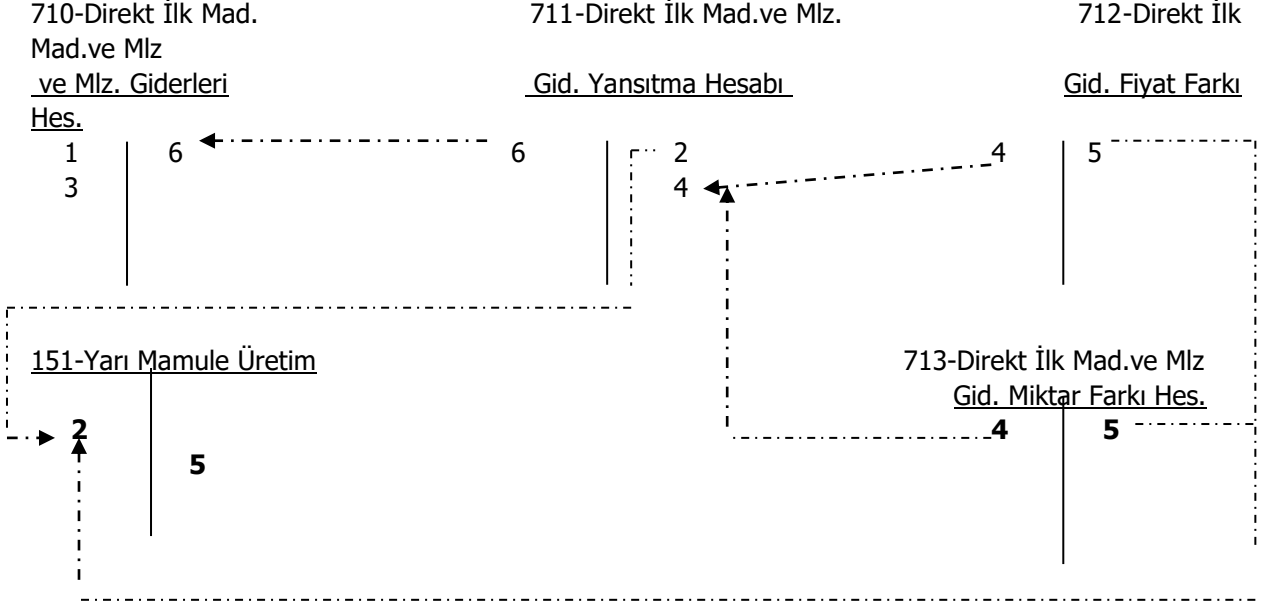
- Maliyet muhasebesi ile birlikte, malzeme fişlerinin muhasebeleştirilmesinde, üretim emri bağlantılı malzeme fişleri muhasebeleştirilemeyecektir. Konunun detayları ilerleyen bölümlerde anlatılmıştır.
- Muhasebeleştirme işlemleri içerisinde Üretim Emri İşlemleri-Standart İşlemler / Gerçekleşen İşlemler seçenekleri eklenmiştir. Aynı zamanda üretim emri bağlantılı malzeme fişlerinin muhasebeleştirilmesi işlemi üretim emri üzerinden de maliyet muhasebesi parametresi ve üretim emrinin durumuna göre yapılabilmektedir.

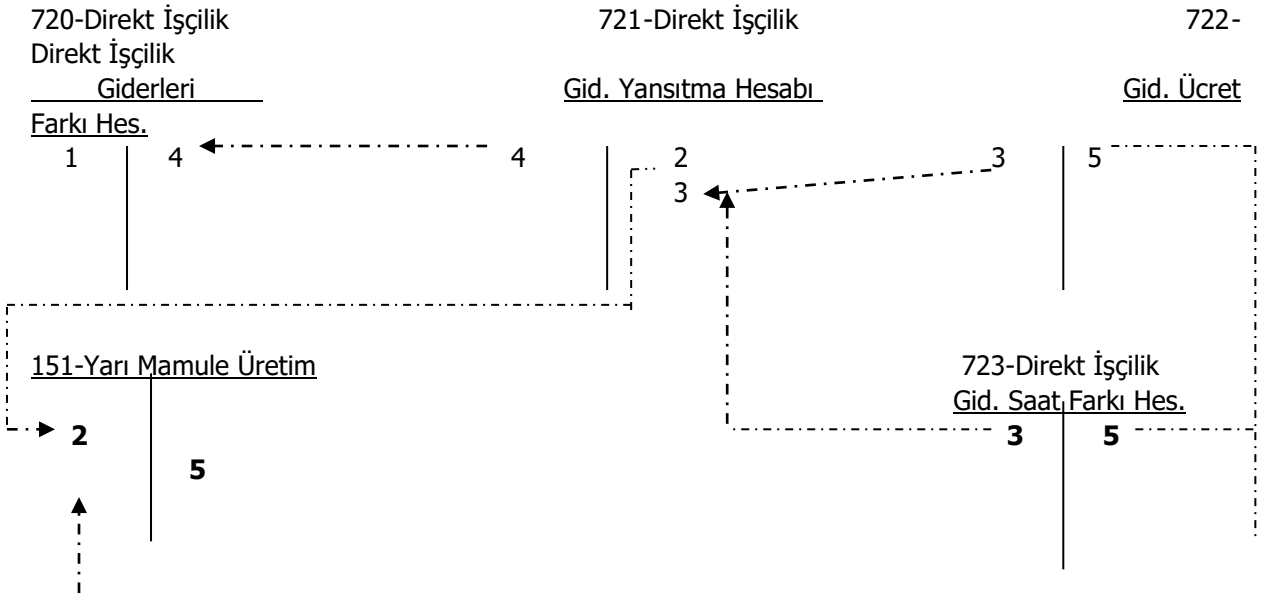
5.2 Standart Maliyetler Üzerinden Muhasebeleştirme

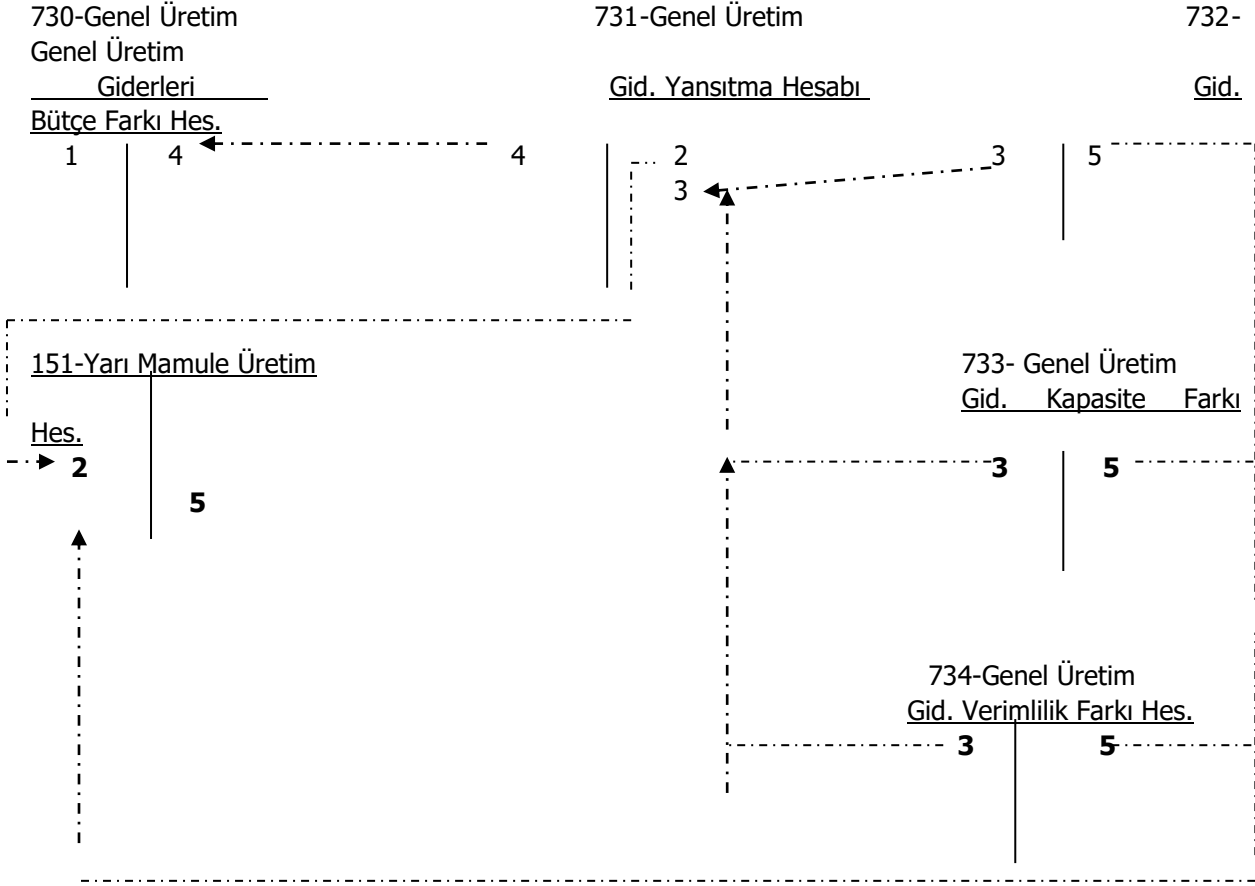
Teorik olarak standart maliyetler üzerinden yapılan muhasebeleştirmede gider hesaplarının çalışma mantığı aşağıda modellenmiştir.

71 Grubu Hesapların Çalışma Mantığı:

72 Grubu hesapların çalışma mantığı:

73 Grubu Hesapların Çalışma Mantığı:

Not: Yukarıdaki şekillerde 1 ve 4:Fiili tutarlar, 2: Standart tutarlar, 3 ve 5: Farklardır. Gider hesaplarının anlamları ve kullanımları ile ilgili hatırlatma için bkz. Gider Hesapları

Bu yöntem Ticari Sistem Yönetim Parametrelerinde Maliyet Muhasebesi Yöntemi: Standart Maliyetler Kullanılacak şeklinde iken uygulanabilir. Sistemde üretim emrine bağlı olarak oluşan planlanan ve gerçekleşen malzeme fişleri muhasebeye entegre edilmektedir. Bu yöntemde üretimi ilgilendiren malzeme fişlerinin fiş türüne göre alması gereken muhasebe kodları ve maliyet hesaplama şekilleri aşağıda modellenmiş ve formülize edilmiştir.

Not: Eksik Yükleme yapılmışsa (planlanan < gerçekleşen) ise Üretimden giriş fişinde Mamul Maliyetinin fark kadar daha Borçlanması gerekmektedir. Dolayısıyla üretimden giriş fişinde fark hesapları ALACAK çalışacaktır.

Fark hesabının üretimden giriş esnasında ALACAK la kapanması için ise farklar hesaplandığında bu hesaplar öncelikle BORÇ çalışacaktır. (Karşı tarafa yansıtma hesabı ALACAK çalışır. Sonuç olarak;

Üretim emri üzerinden F9 ile ulaşılan fark hesaplarında

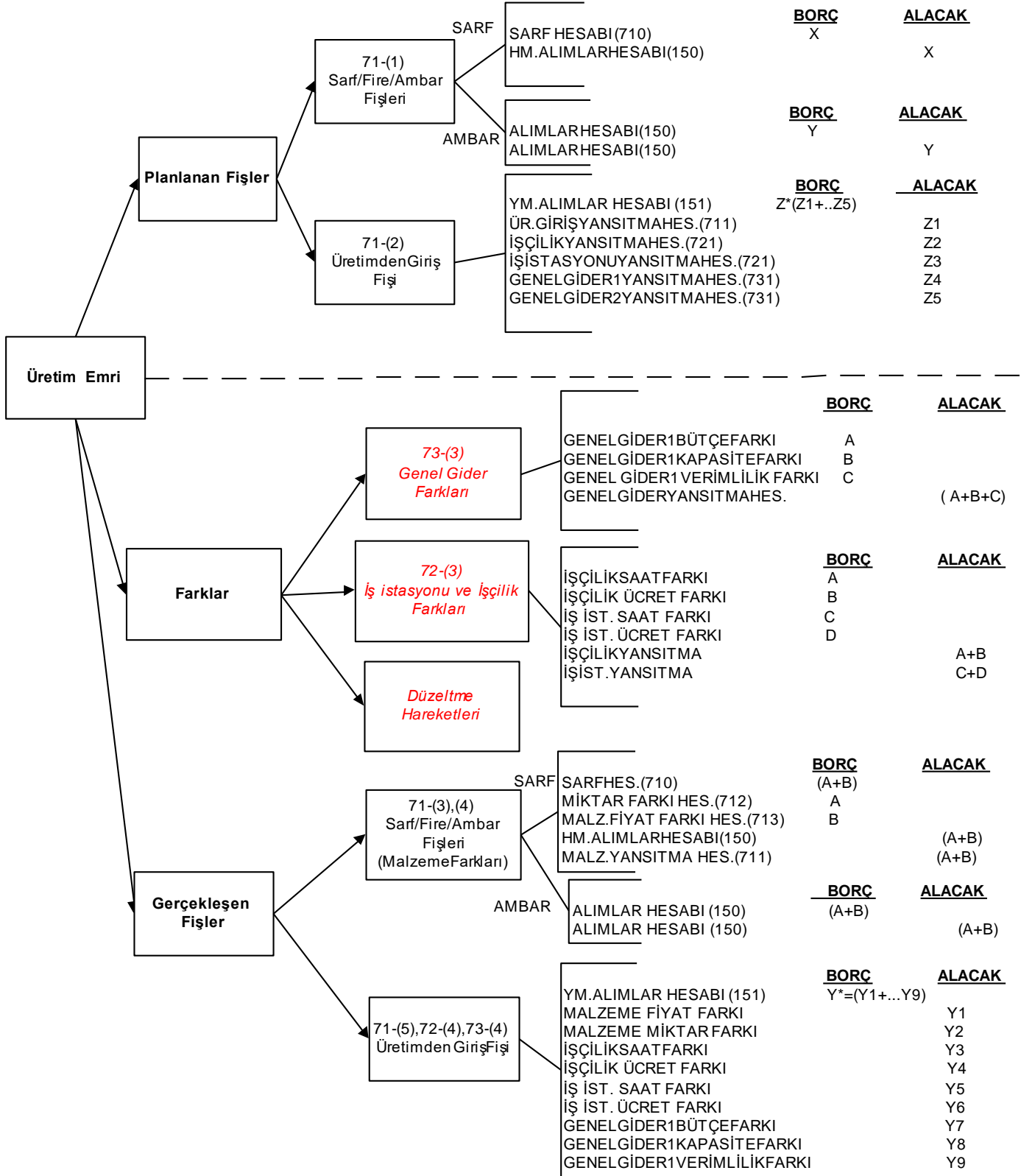
Eksik Yükleme (Planlanan < Gerçekleşen) ==> Fark hesabı BORÇ

Fazla Yükleme (Planlanan > Gerçekleşen) ==> Fark hesabı ALACAK çalışır.

Üretimden giriş fişinde ise

Eksik Yükleme (Planlanan < Gerçekleşen) ==> MAMUL hesabı BORÇ, Fark hesabı ALACAK

Fazla Yükleme (Planlanan > Gerçekleşen) ==> MAMUL hesabı ALACAK, Fark hesabı BORÇ

Not: Yukarıda eksik yükleme (Planlanan < Gerçekleşen, olumsuzluk) sonucu oluşmuş olan muhasebe farkları görülmektedir. Tersine durumda hesap kodları da tersine çalışacaktır. (Planlanan aşamasında mamule yüklenen maliyet gerçekleşen göre daha azdır. Doğru maliyet değerine ulaşabilmek için gerçekleşen aşamasında da mamul hesabının borçlanması gerekmektedir)

5.2.1 Planlanan Fişler

Planlanan fişlere maliyet değerlerinin atanması standart maliyet hesaplatma işlemi ile yapılmaktadır.

Sarf / Fire: Planlanan sarf /fire fişinin alması gereken muhasebe kodlarının ne olduğu yukarıda gösterilmiştir. (Malzeme sarf / fire hesabı-BORÇ, malzeme alımlar hesabı ALACAK) Birim maliyetin ne olması gerektiğini incelemek için bkz. Planlanan maliyet hesaplama

Ambar: Planlanan ambar fişinin alması gereken muhasebe kodlarının ne olduğu yukarıda gösterilmiştir. (Malzeme alımlar hesabı-BORÇ, malzeme alımlar hesabı ALACAK) Birim maliyetin ne olması gerektiğini incelemek için bkz. Planlanan maliyet hesaplama

Üretimden Giriş: Planlanan üretimden giriş fişinin alması gereken muhasebe kodlarının ne olduğu yukarıda gösterilmiştir. (Mamul alımlar hesabı-BORÇ, üretimden giriş, işçilik, iş istasyonu ve genel gider yansıtma hesapları ALACAK). Birim maliyetin ne olması gerektiğini incelemek için bkz. Planlanan maliyet hesaplama

5.2.2 Üretim Emri Farkları

Genel Gider Farkları:

Muhasebe fark hesaplarının neler olması gerektiği genel gider kartı içerisinden yada bağlantı kodlarından alınır. Hesaplamalar ise şöyledir;

Bütçe Farkı= ((Yüklenen gerçek maliyet-Bütçelenmiş maliyet)/Top. Gerçek. miktar) * İş emri gerçek miktarı

Kapasite Farkı=(((Planlanan miktar-Gerçek. miktar)*Bütçelenmiş birim maliyet) / gerçek. miktar)* İş emri gerçek miktarı

Verimlilik Farkı= ((İş emri gerçekleşen miktarı-iş emri planlanan miktarı)/ *Bütçelenmiş plan. Brm. Maliyet

İş İstasyonu ve İşçilik Farkları:

Muhasebe fark hesaplarının neler olması gerektiği iş istasyonu için kart içerisinden yada bağlantı kodlarından, çalışanlar içinse her zaman bağlantı kodlarından alınır. Hesaplamalar ise şöyledir;

İşçilik Saat Farkı = (Gerçek. kaynak kull. sa.-Plan. kay. kull. sa.) * Std. Birim maliyet

İşçilik Ücret Farkı =(Gerçek. Br. malyt-Plan. br. malyt.)* Gerçek. kaynak kull. sa.

İş İst. Saat Farkı = (Gerçek. kaynak kull. sa.-Plan. kay. kull. sa.) * Std. Birim maliyet

İş İst. Ücret Farkı =(Gerçek. Br. malyt-Plan. br. malyt.)* Gerçek. kaynak kull. sa.

Not: Malzeme farkları gerçekleşen sarf ve fire fişlerinden izlenecektir.

Düzeltilme Hareketleri:

Üretimden giriş miktar farkları, maliyet katsayısı farkları gibi değişikliklerden kaynaklanan maliyet farklarının ve planlanan hareketi olduğu halde gerçekleşen hareketi olmayan sarf / fire / ambar / üretimden giriş hareketlerinin doğru hesaplara doğru oranla aktararak düzeltilmesini sağlamak amacını taşır. İki tip hareket yansiyabilir;

1. Üretimden giriş hareketleri düzeltme kalemleri

- a. Maliyetten alınacak payın değişmesi durumunda düzeltme yapılması gereklidir Payın değişmesi iki durumda söz konusudur:
  - i. Üretim emrine bağlı planlanan bir üretimden giriş hareketi miktarının planlanandan farklı gerçekleşmesi durumu
  - ii. Üretim emrine bağlı planlanan bir üretimden giriş hareketi maliyet katsayısının planlanandan farklı olması durumu
- b. Planlanana olduğu halde gerçekleşeni olmayan bir üretimden giriş hareketine ait düzeltme kalemleri

2. Planlanana olduğu halde gerçekleşen olmayan sarf/fire/ambar hareketleri düzeltme kalemleri

5.2.3 Gerçekleşen Fişler

Gerçekleşen fişlere birim maliyetlerinin atanması işlemi üretim emri gerçekleşen maliyet hesaplama işlemi ile yapılacaktır.

Gerçekleşen Sarf/Fire/Ambar Fişleri

Gerçekleşen sarf /fire fişinin alması gereken muhasebe kodlarının ne olduğu yukarıda gösterilmiştir. Muhasebe kalemlerinin hesabı ise şöyle yapılmaktadır;

Miktar Farkı= (Gerçek. sarf mik.-Plan. sarf mik.) * Plan. birim maliyet

Malzeme Fiyat Farkı= (Gerçek. br. maliyet-Plan. br. mlyt) * Gerçek.miktar

Örnek:

Planlanan miktar: 10

Planlanan birim fiyat: 1000 TL

Gerçekleşen miktar 1 :5

Gerçekleşen birim fiyat1: 800 TL

Gerçekleşen miktar 2 :7

Gerçekleşen birim fiyat2: 1100 TL

İlk hareketten gelen farklar:

FF1= (1000-800)*5=1000 TL (Planlanan>Gerçekleşen → fark (-) olur. Fazla yükleme)

MF1= (((10-12)*1000)/12)*5 (Planlanan<Gerçekleşen → fark(+)) olur. Eksik yükleme)

İkinci hareketten gelen farklar:

FF2 = (1000-1100)*7=700 TL (Planlanan<Gerçekleşen → fark (+) olur. Fazla yükleme)

MF2= (((10-12)*1000)/12)*7 (Planlanan<Gerçekleşen → fark(+)) olur. Eksik yükleme)

İki hareketin farkları toplamı = FF1+FF2+MF1+MF2
= 1700

5*800+7*1100-10*1000 = 1700

Görüldüğü gibi toplam fark da 1700 çıkar.

Gerçekleşen Üretimden Giriş Fişleri

Gerçekleşen üretimden giriş fişinin alması gereken muhasebe kodlarının ne olduğu yukarıda gösterilmiştir. Muhasebe kalemlerinin hesabı ise şöyle yapılmaktadır:

1-Üretimden giriş hareketinin bağlı olduğu iş emrinin üretim emri satırlarında bağlı olduğu (reçete+revizyon) grubu tespit edilip bu gruba bağlı iş emirlerinin toplam malzeme maliyeti, toplam iş istasyonu maliyeti, toplam işçilik maliyeti ve toplam genel gider maliyeti bulunur.

2-Her bir maliyet kaleminin toplam maliyete ((reçete+revizyon) grubu bazında toplanan maliyet) oranı saptanır. Ancak iş istasyonu ve genel gider kalemleri için bu oran iş istasyonu ve genel gider kaydı bazında bulunur.

(Örn: Bunun sonunda $\text{ÇL} = \text{işçilik mlyt} / \text{toplam mlyt} = 1/8$,
 $\text{İ1} = \text{iş.ist.01} / \text{toplam mlyt} = 1/8$,
 $\text{İ2} = \text{iş.ist.02} / \text{toplam mlyt} = 1/8$,
 $\text{G1} = \text{gen.gid.01} / \text{toplam mlyt} = 2/8$,
 $\text{G2} = \text{gen.gid.02} / \text{toplam mlyt} = 1/8$,
 $\text{ML} = \text{malz mlyt} / \text{toplam mlyt} = 2/8$ gibi oranlar elde edilmiş olur.)

3- Bulunan oranlarla toplam maliyet çarpılarak entegre edilecek maliyet kalemleri ayrı ayrı bulunmuş olur.

(Örn: Üretimden giriş maliyeti = $\text{ML} * \text{Toplam maliyet}$
İş istasyonu1'in maliyeti = $\text{i1} * \text{Toplam maliyet}$
İş istasyonu2'in maliyeti = $\text{i2} * \text{Toplam maliyet}$
Genel Gider1'in maliyeti = $\text{G1} * \text{Toplam maliyet}$
Genel Gider2'in maliyeti = $\text{G2} * \text{Toplam maliyet}$
Çalışan maliyeti = $\text{ÇL} * \text{Toplam maliyet}$ olarak üretimden giriş fişinin muhasebe bağlantı kodlarına yansır)

5.3 Gerçekleşen Maliyetler Üzerinden Muhasebeleştirme

Gerçekleşen maliyetler üzerinden muhasebeleştirme yapılırken, üretim emri üzerinden ulaşılan planlanan fişlerdeki muhasebe kodları sadece izleme amaçlıdır. Planlanan fişler muhasebeye entegre edilemez. Planlanan fişlere gelen muhasebe kodları gerçekleşen fişlere gelir ancak maliye unsurları gerçekleşen bilgiler olur. Standartlar dikkate alınmaz.

5.4 Üretim Emirlerinin Muhasebeleştirilmesi

Üretim emri muhasebeleştirme işlemi üretim emri üzerinden yapılabileceği gibi aynı zamanda Genel Muhasebe → İşlemler → Muhasebeleştirme → Üretim Kontrol → Standart İşlemler-Gerçekleşen İşlemler seçenekleri ile de yapılabilir. Üretim emirlerinin muhasebeleştirilmesi ile birlikte yukarıda anlatılan muhasebe hesaplarının hareketleri oluşturulmuş olur. Üretim emrinin daha önceden muhasebeleşip muhasebeleşmediği bilgisine de yine üretim emri üzerinden ulaşılabilir. Aşağıdaki tablo üretim emirlerinin durumlarına göre ulaşılacak muhasebesel işlemleri göstermektedir.

İŞLEM	ULAŞILABİLİRLİK
Std. Maliyet Hesaplama	<ul style="list-style-type: none"> Üretim Emri "Başlamadı" Üretim Emri "Devam Ediyor" Üretim Emri "Durduruldu" Std. Maliyetler Muhasebeleşmeden Gerçek Maliyetler Muhasebeleşmeden

Gerçek. Maliyet Hesaplama	<ul style="list-style-type: none"> ○ Üretim Emri "Tamamlandı" ○ Gerçek Maliyetler Muhasebeleşmeden
Std. Maliyetleri Muhasebeleştir	<ul style="list-style-type: none"> ○ Maliyet Muh=Std. Maliyetler kullanılacak ○ Üretim Emri "Başlamadı" ○ Üretim Emri "Devam Ediyor" ○ Üretim Emri "Durduruldu" ○ Üretim Emri "Tamamlandı" ○ Std. Maliyetler Muhasebeleşmeden
Gerç. Maliyetleri Muhasebeleştir	<ul style="list-style-type: none"> ○ Üretim Emri "Tamamlandı" ○ Gerçek Maliyetler Muhasebeleşmeden ○ Maliyet Muh=Std. Maliyetler kullanılacak ise Standart maliyetler muhasebeleştikten sonra
Std. Maliyetler Muhasebeleştirme İptal	<ul style="list-style-type: none"> ○ Std. Maliyetler muhasebeleştikten sonra ○ Gerçek Maliyetler Muhasebeleşmediyse
Gerçek. Maliyetler Muhasebeleştirme İptal	<ul style="list-style-type: none"> ○ Gerçek Maliyetler Muhasebeleşmiş ise

5.4.1 Standart Maliyetlerin Muhasebeleştirilmesi

Standart maliyetleri muhasebeleştirme işlemi maliyet muhasebesi yönteminin Standartlar üzerinden olması durumunda kullanılabilir. Bu işlem ile planlanan üretim fişleri muhasebeye aktarılmış olur. Üretim emrine bağlı planlanan fişler topluca muhasebeleştirilir. Muhasebeleştirme üretim emri bazında yapılır. Yani her bir üretim emri için ayrı bir mahsup kaydı oluşturulur.

Muhasebeleştirme işlemi yapılırken kullanılan filtreler diğer modüllerdeki muhasebeleştirme filtrelerinin aynıdır.

5.4.2 Gerçekleşen Maliyetlerin Muhasebeleştirilmesi

Gerçekleşen maliyetlerin muhasebeleştirilmesi işlemi de yine standart maliyetlerin muhasebeleştirilmesi işlemi gibi yapılmaktadır. Ancak burada önemli bir detay, maliyet muhasebesi yönteminin Standartlar üzerinden olması durumunda standart maliyetler muhasebeleştirilmeden gerçekleşenlerin muhasebeleştirilemeyecek oluşudur.

Üretim emri muhasebeleştirilmiş ise (standart/gerçekleşen),

- Üretim emri satırlarında değişiklik yapılamaz
- Üretim ya da iş emri içerisindeki kaynak bilgilerinde ekleme/çıkarma yapılamaz
- Standart maliyetler muhasebeleşmiş ise planlanan kaynak kullanım süreleri, gerçekleşen maliyetler muhasebeleşmiş ise gerçekleşen süre bilgilerinde kayıt içerisinde ya da çalışanlar için kaynak çizelgeleme, iş istasyonları için üretim emri çizelgeleme ile değişiklik yapılamaz.
- Standart ya da gerçekleşen maliyetleri muhasebeleşmiş bir üretim emri serbest bırakılamaz.
- Standart maliyeti muhasebeleşmiş bir üretim emri iptal edilemez.